

Έχω κολλήσει στην ίδια σελίδα για πάνω από πέντε λεπτά. Προσπαθώ να συγκεντρωθώ στα λόγια του μάστορα Οσμάν, που κουλουριασμένος στην κρύα και υγρή αίθουσα του θησαυροφυλακίου, παρατηρώντας τις ζωγραφιές των πολύτιμων παμπάλαιων βιβλίων του μεγάλου Πατισάχ, περιγράφει συνεπαρμένος τα ανθισμένα δένδρα, τους κήπους, και την ευτυχία στα μάτια των ερωτευμένων. Προσπαθώ ν' αφήσω ελεύθερο το μυαλό μου να με μεταφέρει στο σκοτεινό χώρο του παλατιού –γεμάτο έπιπλα, περικεφαλαίες και κασέλες χαλιά, τόπια μεταξωτά υφάσματα και κιλίμια σπαθιά, ελεφαντόδοντα και καφτάνια– να μυρίσω τη μούχλα και τη σκόνη που σκεπάζει τα πάντα.* Αδύνατον. Το βλέμμα μου με προδίδει. Ατίθασο, ταξιδεύει πάνω από τις γραμμές του βιβλίου. Περιφέρεται πρώτα στο τετράγωνο δωμάτιο –ψηλοτάβανο, ίσο με δυο ορόφους μαζί, μισοσκοτεινό και άχαρο–, περνάει ένα ένα τα λιγιστά έπιπλα από βαρύ ξύλο καρυδιάς ντυμένο με σταχτοπράσινο βελούδο, μέρος σίγουρα της προίκας –τριάντα; σαράντα χρόνια πριν;– και τέλος γλιστράει σκαλώνοντας στις βαθιές χαρακιές που σχηματίζουν οι ρυτίδες στη βάση του μετώπου της, εκεί, ανάμεσα στα μάτια. Τα βλέφαρα σφαιλιστά, το πηγούνι χωμένο στην αργασμένη χούφτα που στηρίζει

* Αναφορά στο μυθιστόρημα του Ορχάν Παμούκ, *Με λένε κόκκινο*.

το κεφάλι όρθιο, κάθετα στο γυμνό τραπέζι. Δεν κοιμάται. Την προδίδουν οι μυς του σώματός της που δεν λένε να χαλαρώσουν. Μόνο καμώνεται για χάρη μου. Για να πάω να τη ρωτώ αν νιώθει καλά και να ησυχάσω. Κι εγώ πάλι, καμώνομαι πως διαβάζω. Έτσι βουβές κι οι δυο, πιασμένες η καθεμιά στο δικό της δίχτυ, εκείνο που έμπλεξε γύρω μας η ζωή, περιμένουμε.

Αισθάνομαι την ατμόσφαιρα στο δωμάτιο να πυκνώνει και να πιέζει ενοχλητικά τα κόκαλά μου. Η φωτιά στο τζάκι έχει πέσει. Δεν θα τη σκαλίσω όμως άλλο. Θα την αφήσω να σβήσει. Να ησυχάσει κι εκείνη επιτέλους. Όλο το δείλι, όσο οι φλόγες φούντωναν κι έγλειφαν τα ξερά λεπτά κλαριά της κληματαριάς, όσο ο αέρας που ρούφαγε η καμινάδα έστελνε τα δικά του μηνύματα, είχε προσπλώσει το βλέμμα, με ορθάνοιχτα τα γκριζογάλανα μάτια της, στο τζάκι, εντείνοντας την ακοή της στο έπακρο. «Αντιμάχεται τη μοναξιά της», μου 'λεγε ο Άγγελος όταν την έβλεπε σ' αυτή τη θέση, αλλά τώρα πια ξέρω πως η Ειρήνη κατάφερε να βγει νικήτρια και πως για κείνη η μοναξιά δεν είναι αρρώστια. Πίσω της, ο τοίχος γυμνός. Ένα τετράγωνο σημάδι, εκεί που προηγουμένως ήταν κρεμασμένο το μεγάλο κάδρο, αυτό που τώρα ακουμπάει ανάποδα στον τοίχο, αποκαθηλωμένο. Μια φωτογραφία από το παρελθόν. Φωτογραφία του φυγά. «Δεν έχει πια θέση σε τούτο το τίμιο σπίτι», είχε πει στεγνά. Κι ο άντρας της, στην κορνίζα πάνω στην εταζέρα, παραμένει να μας κοιτάζει σοβαρός, αλλά με βλέμμα ήρεμο, λες κι ήταν σίγουρος πως η γυναίκα του ήξερε να μοιράζει το δίκιο. Ο Μήτσος, μαζεμένος στα πόδια της από την ώρα που αποφάσισε να δώσει το γράμμα στον Άγγελο –από την ώρα που έμαθε κι η ίδια την αλήθεια–, δεν λέει ν' απομακρυνθεί από κοντά της.

ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΠΕΡΙΚΕΙΜΕΝΟΙ

Κουλουριάζομαι στην πολυθρόνα με το φθαρμένο πια βελούδο, μαζεύω τα γόνατα στο στήθος και τυλίγω τη μάλλινη εσάρπα σφιχτά γύρω από το σώμα μου.

Κάτι με δένει μ' αυτή τη γυναίκα, κάτι σαν ανείπωτη συνενοχή. Από την πρώτη στιγμή που τη συνάντησα, ήταν λες και τη γνώριζα χρόνια. Δεν λέω πως μαντεύω τις σκέψεις της, διακρίνω όμως την αποφασιστικότητα στο βλέμμα της, νιώθω τον πόνο της να τυλίγει το δικό μου στομάχι και να μου αφήνει μια δυνατή καούρα, κι ούτε για μια στιγμή δεν πίστεψα στα λεγόμενα των άλλων: πως το μυαλό της Ειρήνης είναι σαλεμένο.